

Stagiunea 2006-2007

Premieră

TNB TEATRUL
NATIONAL
BUCHUREȘTI

DANSÂND PENTRU ZEUL PĂGÂN

de **BRIAN FRIEL**

Regia **LYNNE PARKER**

DIN ACELAȘI ALUAT

Gavril Pătru, Rodica Ionescu

Pe Brian Friel l-am cunoscut personal. Nu înainte de a-i fi văzut **Dancing at Lughnasa** la Londra, spectacol adus pe West End de la Dublin. Am avut revelația unei atmosfere autentic irlandeze care părea și românească în același timp. Mai târziu, cunoscând Irlanda și câștigându-mi prieteni, am realizat că irlandezii și românii par făcuți din același aluat. Vioiciune, gând spontan, energie, spirit speculativ și temperament aproape identice. În poezie și muzica populară sunt asemănări uluitoare. Cimpoiul cântă parcă la fel și la noi ca și la ei. Ne mai apropie un anumit spirit de autonomie și independență, destinele ne apar similare când e vorba de vecinătăți imperiale. Și, până la urmă, hazul de necaz, ca formă extremă de rezistență prin cultură.

În acest **Dansând pentru zeul păgân** (traducerea noastră liberă a titlului **Dancing at Lughnasa**, straniu chiar și pentru englezi), Brian Friel vorbește despre viața la țară și singurătatea asumată. Despre viața casnică și virtuțile imaginației. Despre femeie și aspirațiile ei legitime. Despre sălbăticiunea ascunsă în fiecare dintre noi. Despre misionarism și despre naiitatea bărbatului și destinul lui dramatic în lumea de dincolo de gardul casei părintești. Și până la urmă despre istoria și viața unei țări aparte, cu tristeți metafizice, dar cu un destin care i-a rezervat o indemnizație compensatorie: aceea de a fi ajuns, prin sacrificii, una dintre țările de referință în lumea economică și culturală a secolului nostru.

Brian Friel nu este excepția care confirmă regula, ci o constantă a devenirii artistului, responsabil de istoria reală a lumii lui. Bonom, timid și scilpitor, are o răbdare de oțel și o încăpățănare pe care i le-am cunoscut, având privilegiul de a lucra cu el, la Gate Theatre din Dublin, pentru rolul Ianacek din **Performances**, piesa lui care a inaugurat Festivalul de Teatru din Dublin în 2003. A fost poate încercarea vieții mele de artist. Am jucat în englezește, urmărit atent de însuși autorul piesei, pe scena unui teatru profesionist, într-o capitală mondială a teatrului, și am trăit toate bucuriile și spaimile încercărilor care te pot duce în cer sau în pământ.

Dacă intuiția nu mă înșală, piesa acestui mare autor contemporan va fi momentul inițiativ în aventura mea romantică de a aduce pe scena noastră poveștile copilăriei lumii.

Ion CARAMITRU

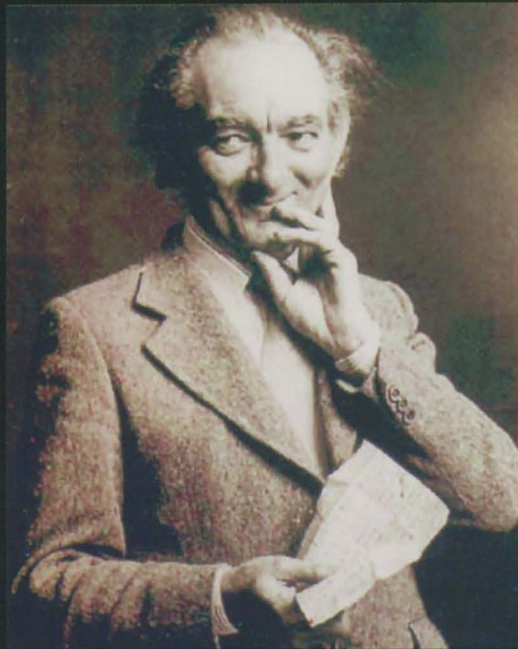

B R I A N F R I E L

Sunt foarte emoționat de faptul că **DANSÂND DE LUGHNASA** se montează la Teatrul Național din București și sunt foarte onorat că Ion Caramitru, actor de un uriaș talent, a ales această piesă pentru Teatrul Național.

Sper să aveți un succes răsunător. Sper ca spectatorii voștri să vă poarte în inimile lor. Și mai sper să văd eu însumi spectacolul cât mai curând posibil.

Brian Friel

Irlanda are datoria sacră să ne trimită o dată la câțiva ani un dramaturg care să salveze teatrul englez din melancolia lui nearticulată.

Kenneth TYNAN

Prin opera lui Brian Friel condiția irlandezului ajunge să devină sinonimă cu condiția umană.

Frank RICH

Dintre toți autorii contemporani, admirația mea cea mai înaltă se îndreaptă către Brian Friel.

Peter BROOK

Brian Friel s-a născut la Omagh, în ținutul Tyrone, Irlanda de Nord, în anul 1929. Avea zece ani când familia lui s-a mutat în Derry. A studiat la St. Patrick's College, Maynooth, și-a luat licența în 1949 și a funcționat ca profesor între 1950 – 1960. Primele povestiri i-au apărut în *The New Yorker* (1959), adunate în două antologii: *The*

Saucer of Larks și *The Gold in the Sea*. Iar primele piese de teatru i-au fost montate la Radio BBC Belfast, în 1958. Cea dintâi piesă jucată pe scândura scenei, **This Doubtful Paradise / Acest paradis îndoielnic**, a avut premiera în 1959 și, peste câțiva ani, **The Enemy Within / Dușmanul lăuntric** (1962) l-a făcut cunoscut în Irlanda. Călătorind în America în 1963, a studiat cu Tyrone Guthrie la teatrul acestuia din

Timid, retras, dar și jucăuș și sceptic în aceeași măsură, Friel nu s-a risipit în multe declarații. Există totuși un soi de „Autoportret”, în care se prezintă astfel:

„Sunt înșurat, am cinci copii, trăiesc la țară, fumez prea mult, pescuiesc puțin, citesc mult, îmi fac multe griji, mă implic în cauze sporadice, și în mod in-

Minneapolis, unde și-a scris și prima piesă de succes internațional. Este vorba despre Philadelphia, *Here I Come! / Philadelphia, sosesc!* (1964), (al cărui protagonist, un tânăr irlandez, se confruntă cu problema emigrării) a fost marele succes al Festivalului de Teatru de la Dublin. Și piesele care au urmat, *The Loves of Cass McGuire / Iubirile lui Cass McGuire* (1966), și *Lovers / Îndrăgostiții* (1967), au fost aclamate în Irlanda și peste Ocean.

Majoritatea pieselor lui Friel s-au jucat pentru prima oară la Dublin la teatrele Abbey, Gate, și Olympia, apoi în multe dintre teatrele din West End la Londra și pe Broadway. Începând din anii '70, a scris mult despre realitățile politice din cele două Irlande ca în *The Freedom of the City / Libertatea orașului* (1973), *Living Quarters / Cartiere de*

Liviu Lucaci, Carmen Ungureanu, Vivian Alivizache, Rodica Ionescu, Tania Popa

variabil regret că m-am implicat, și sper că de-acum și până la moartea mea voi fi dobândit o religie, o filosofie, un sens al vieții care va face sfârșitul mai puțin înspăimântător decât îmi apare în clipa de față.”

Brian FRIEL

locuințe (1977), *Volunteers / Voluntarii* (1979) și *The Aristocrats / Aristocrații* (1980).

Brian Friel este unul dintre fondatorii lui *Field Day Theatre Company* alături de, printre alții, Stephen Rea, Seamus Heaney și Seamus Deane. Acesta a fost gândit ca alternativă, pentru a combate atmosfera apatică din teatrele existente în Nord. Aici au avut loc premierele absolute ale câtorva dintre piesele sale: *Translations / Traduceri* (1980), *The Communication Cord / Firul de comunicare* (1982) și *Making History / A face istorie* (1988).

În 2004, *The Home Place / Locul din cămin*, cea mai recentă piesă a lui Friel, s-a jucat la Teatrul Gate din Dublin întreaga stagiune cu casa închisă. Pe lângă scrierea propriilor sale piese și traduceri din clasicii greci, Friel a realizat adaptări / versiuni irlandezo-engleze ale unor traduceri din teatrul rusesc: *Trei surori*, *Unchiul Vanea*, *Ursul*, *Doamna cu câțelul (The Yalta Game)*.

Carmen Ionescu, Tania Popa, Vivian Alivizache, Gheorghe Dinică, Rodica Ionescu

S-a căsătorit cu Anne Morrison în 1954 și are patru fiice și un fiu.

Din 1967 locuiește în Donegal, ținut care l-a făcut cunoscut lumii întregi.

Pentru activitatea sa prodigioasă, Brian Friel a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Rosary College, Chicago, Illinois în 1974. În 1989, Radio BBC i-a acordat spațiu pentru o stagiune de șase titluri dintre piesele sale, Friel fiind primul dramaturg în viață distins cu această onoare. *The Irish Times* i-a conferit Premiul pentru întreaga activitate în 1999. Este membru al American Academy of Arts and Letters, British Royal Society of Literature și Irish Academy of Letters. La începutul anului 2006, Brian Friel a fost recompensat, pentru contribuția însemnată adusă artei irlandeze, cu *The Aosdana Torc*, o înaltă distincție conferită de Uniunea creatorilor de artă irlandezi, al cărei membru este din 1982.

- *Afterplay / Postludiu* (2002)
- *Aristocrats / Aristocrații* (1980)
- *Crystal and Fox / Crystal și Fox* (1969)
- *Dancing at Lughnasa / Dansând de Lughnasa* (1990)
- *Faith Healer / Vindecătorul* (1980)
- *Give Me Your Answer, Do! / Răspunde-mi, te rog!* (1997)
- *Living Quarters / Locuințe* (1977)
- *Lovers: Losers / Îndrăgostiții: Învinșii* (1969)
- *Lovers: Winners / Îndrăgostiții: Învingătorii* (1969)
- *Making History / A face istorie* (1988)
- *Molly Sweeney / Molly Sweeney* (1994)
- *Performances / Reprezentații* (2003)
- *Philadelphia, Here I Come! / Philadelphia, sosesc!* (1964)
- *The Blind Mice / Șoarecii orbi* (1963)
- *The Communication Cord / Firul de comunicare* (1983)
- *The Doubtful Paradise / Paradisul îndoielnic* (1959)
- *The Enemy Within / Dușmanul lăuntric* (1975)
- *The Freedom of the City / Libertatea orașului* (1974)
- *The Home Place / Căminul* (2004)
- *The Loves of Cass Maguire / Iubirile lui Cass Maguire* (1966)
- *The Munday Scheme / Planul Mundy* (1970)
- *Translations / Traduceri* (1981)
- *Volunteers / Voluntarii* (1979)
- *Wonderful Tennessee / Minunatul Tennessee* (1993)

Carmen Ionescu, Tania Popa, Vivian Alivizache, Rodica Ionescu, Carmen Ungureanu

B R I A N F R I E L - O I

Comparat adeseori cu A. P. Cehov, Brian Friel refuză orice explicație și orice categorisire. În „The Man from God Knows Where” / „Omul de Dumnezeu știe unde”, titlul unuia dintre puținele interviuri acordate de Friel, el dă următoarele răspunsuri:

Când v-ați dat seama că veți fi scriitor?

Habar n-am.

Ce alți scriitori v-au influențat cel mai mult?

Habar n-am.

Pe care dintre piesele dumneavoastră o considerați piesa favorită?

Nici una.

Dar dintre povestiri?

Cele mai multe mă fac să-mi fie rușine.

Prin urmare cum socotiți atmosfera din Irlanda, ostilă sau prietenoasă pentru artist?

Mi-e gândul la masa de prânz.

Așadar vedeți vreo legătură între numărul tot mai scăzut de spectatori ai teatrelor din lumea întreagă și fărâmițarea a ceea ce-am putea numi impactul teatrului în mișcări fără legătură între ele ca de pildă Teatrul Cruzimii, Teatrul Tactil, Teatrul Nud, Teatrul Disperării etc. etc. Sau ați spune poate, domnule Friel, că influența lui Heidegger abia începe să se facă simțită în teatru și că Beckett și Pinter sunt Ioan Botezătorul unei noi și importante mișcări?

Ei bine, ca răspuns la aceasta aș spune că eu sunt un om între două vârste și că obosesc ușor și că acum aș vrea să ies să mă plimb.

(citat din Andrews Elmer - The Art of Brian Friel: Neither Reality Nor Dreams)

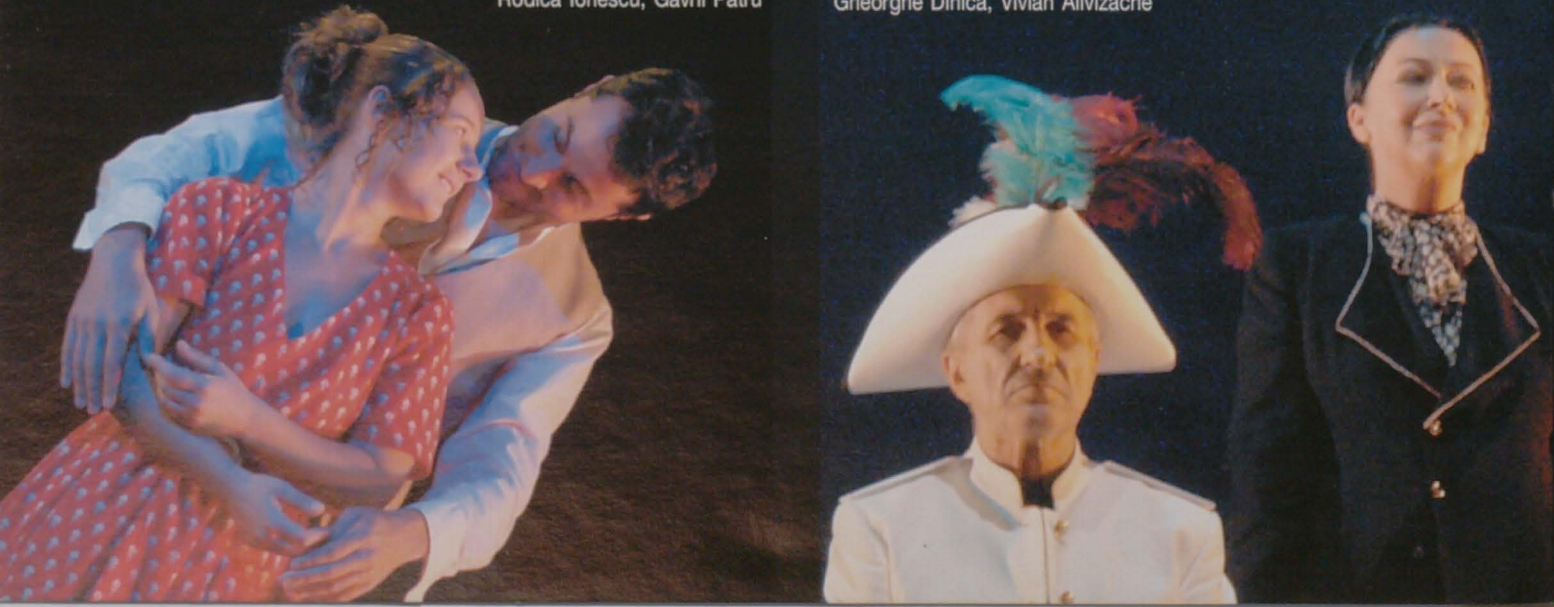

Tania Popa, Carmen Ungureanu

Brian Friel s-a născut și a crescut în atmosfera deprimată și deprimantă a comunității catolice minoritare din Irlanda de Nord. Derry, sau, ca să-i dăm numele oficial, Londonderry, fusese, de la inițierea noului stat din nord ca parte a Regatului Unit în 1922, o zonă cu o economie în depresie. Rata șomajului în rândul bărbaților n-a coborât niciodată sub 18%, nici în timpul boom-ului artificial indus de al Doilea Război Mondial. În cadrul populației catolice majoritare în zona electorală locală, procentul era mult mai mare. Un sistem electoral corupt a făcut posibil și faptul ca această majoritate locală să fie lipsită de putere chiar și în spațiul limitat al politicii orașelului. Ca rezultat, tensiunea politică a continuat să fie ridicată în oraș în anii '30, '40 și '50, cu toate că se amesteca paradoxal cu o stranie apatie creată de condițiile sociale precare și cu un sentiment general de dezolare. Acești factori au marcat profund scrisul lui Friel în care același amestec de dezamăgire și presiune continuă se regăsește în repetate rânduri pentru a caracteriza experiența protagoniștilor lui. Mai există, totuși, un element care-și are originea tot în condițiile sociale și politice ale spațiului unde a crescut Brian Friel. Derry se află doar la câteva mile de granița politică ce-l separă de hinterland-ul lui natural, ținutul Donegal, parte a Statului Irlandez Liber, cum se numea pe vremea aceea. Friel și-a petrecut copilăria și mai târziu vacanțele în Donegal, de unde se trage familia sa. Celebru pentru frumusețea decorului natural, deși nu la fel de norocos în privința condițiilor economice, Donegal a rămas pentru el o imagine puternică a posibilului, un loc aproape pastoral din care principiul speranței își poate extrage sevele. Orașul Ballybeg, care apare atât de frecvent în piesele lui ca decor standard, contopește-n el lumea aflată-n depresie socială

Rodica Ionescu, Gavril Pătru

Gheorghe Dinică, Vivian Alivizache

FIGURĂ EXEMPLARĂ

Gheorghe Dinică, Gavril Pătru, Liviu Lucaci, Carmen Ungureanu

și dislocată politic din Derry cu obsedanta atracție a peisajelor triste și a moravurilor din Donegal-ul rural.

Ar fi totuși greșit să punem accentul pe acești factori până-ntr-atât încât să descriem opera lui Friel ca fiind pe de-a-ntregul politică în motivațiile și obsesiile ei. Politica este o forță etern prezentă, dar Friel, conștient de eșecurile repetabile ale imaginației politice în Irlanda, este interesat să descopere un factor consolator sau compensator care să ofere o alternativă. Descoperire care nu are loc. Dar căutarea unei alternative și motivele eșecului îl conduc pe Friel, în cele din urmă, la recunoașterea rolului special al artei teatrale într-o societate distrusă. Atitudinile din piesele și povestirile sale pot sări foarte rapid de la farsă la satiră, de la sentimental la tragic și uneori trecerea este tulburător de abruptă. Motivul pentru aceasta este că Friel a socotit întotdeauna necesar să lupte cu problema temperamentului, o trăsătură exagerată a oamenilor care sunt brutalizați de eșec și îl compensează făcând din propria lor instabilitate o modă de comportament în care volatilitatea devine o virtute. Din volatilitate se poate crea un stil; stilul degajă efectul splendorii; dar splendoarea efectului este foarte adesea invers proporțională cu lipsa de conținut a cărui consolare este acesta. Asta nu înseamnă că Friel exersează în piesele sale temperamentul „celtic” convențional. Dar el abordează cu adevărat această convenție, uneori chiar o exploatează, dar o face cu scopul de a analiza forțele care o produc. Măiestria, în cazul dramaturgiei irlandeze, a fost una de ordin lingvistic. Tradiția teatrală irlandeză nu a fost extrem de experimentală din punctul de vedere al formei. Ea se bizuie aproape exclusiv pe dialog, pe limbajul care este liber să treacă prin gama întreagă a unei serii de personalități, adaptat adesea de către același individ. Friel este, totuși, unic pentru că el recunoaște faptul că temperamentul irlandez și vorbăria irlandeză sunt într-o profundă legătură cu deprimarea irlandeză și cu sentimentul ratării. Drama lui evoluează, deloc surprinzător, din ce în ce mai sigură pe sine, către o analiză de comportament a limbajului însuși și, în mod special, prin modalitățile în care acel comportament, aflat atât de evident în puterea individului, este în mod fundamental dictat de condițiile istorice. Arta lui rămâne așadar una politică în măsura în care devine o artă sedusă de propriul ei mediu lingvistic. Acesta nu-i un teatru politic indirect. Acest teatru este profund politic, tocmai pentru că se află într-o relație atât de totală cu mediul dramatic major al cuvintelor.

Nici un alt scriitor irlandez de la începutul secolului al XX-lea nu a afirmat cu atâta severitate și cu atâta curaj rolul artei în fața opiniei publice fără ca fie să cedeze la presiunile lumii, fie să se retragă în alternativele narcisiste ale artei. Prin echilibrul pe care l-a atins între aceste forțe, el a devenit o figură exemplară.

Friel rezistă apocalipticelor tendințe postmoderne, avansând în loc ceea ce am putea numi "Noul Umanism", o estetică existențialistă ce critică, în aceeași măsură în care și folosește, informația adusă de anumite aspecte ale postmodernismului... El examinează destrămarea valorilor în lumea modernă și în Irlanda în particular, având ca efect crearea unor condiții care, departe de a ne distruge puterea de autodeterminare, ne oferă de fapt noi oportunități, forme și contexte noi, alte posibilități pentru a reformula lumea și a renegocia identitatea în niște moduri care, fără a abandona complet valorile morale tradiționale, ne-ar putea elibera din închisorile miturilor și clișeele depășite... E vremea să renunțăm la ideea de esență – ... acea fantomă hegeliană care-și caută sălașul într-un clișeu...

Andrews ELMER
*The Art of Brian Friel:
Neither Reality Nor Dreams*

Tania Popa

Seamus DEANE

DANSÂND PENTRU ZEUL PĂGÂN

de **BRIAN FRIEL**

În românește de **Violeta Popa**

Distribuția:

Jack **GHEORGHE DINICĂ**
Kate **VIVIAN ALIVIZACHE**
Maggie **CARMEN IONESCU**
Agnes **CARMEN UNGUREANU**
Rose **TANIA POPA**
Chris **RODICA IONESCU**
Gerry **GAVRIL PĂTRU**
Michael **LIVIU LUCACI**

Regia **LYNNE PARKER**

Asistent regie
ANDREI MARINESCU

Asistent scenografie
MARIA DORE

Asistent coregrafie
MARINA HUDAC

Regia tehnică **PAUL TĂNASE, ANDI TUINEA** Sufleor **SIMINA SIMINIE** Maestru sunet **NICOLAE BASOV** Sonorizare **BOGDAN VLADU** Maestru lumini **GEORGIU STAN** Orgă lumini **MIRCEA MITROI** Percuție **ROBERT HARRIS**

Șef serviciu programare și logistică spectacole **ADRIAN NEGRU**

Producător delegat **IONUȚ CORPACI-TEODORESCU**

Șef serviciu regizorat **VLAD STĂNESCU**

Ing. **Doina Iordachi** (șef producție), **Gabriel Nicolae** (șef serviciu aprovizionare)
Nicolae Ioan (șef atelier tâmplărie), **Constantin Alexandru** (șef atelier tapițerie)
Cristian Trică (șef atelier mecanic), **Gheorghe Mihai** (șef atelier pictură)
Dumitru Popa (șef atelier croitorie bărbați)
Rodica Sandu (șef atelier croitorie femei)
Viorel Pater (șef atelier sculptură - butaforie)
Teodora Țelea (șef atelier mode-flori), **Ilie Preda** (șef atelier boiangerie)
Matei Florea (șef atelier cizmărie), **Andrei Bathori** (șef machiaj)
Paula Safciu (peruci-coafură), **Eugen Mareș** (coordonator tehnic scenă)
Virgil Manolea (șef masinist), **Robert Dordea**, **Gabriel Ene** (mecanisme scenă)
Nicolai Marin (șef tapițerie scenă), **Silviu Maluțan** (șef recuziter)
Elena Gâțan (cabinieră șefă)

Redacția

LIVIU DORNEANU (editor coordonator), **VIOLETA POPA** (redactor caiet)
CLAUDIU CRISTESCU (secretar redacție) **AUGUSTIN BUCUR** (fotografii)

Spectacol realizat cu sprijinul

culture ireland
cultúr éireann promoting the arts abroad
cur chun cinn na n-eolaíon thar lear

PARTENERI MEDIA

AVITECH

TVR

ANTENA 3

JURNALUL NATIONAL

Săptămâna Financiară

TimeOut București

libraria noi

[www.online gallery.ro](http://www.onlinegallery.ro)

RADIO 98.3FM BUCUREȘTI

România Liberă SAPTE SERI

93.5 fm rfi

OBSERVATOR CULTURAL

24-FUN

Drepturile de reprezentare a spectacolului au fost acordate de
The Agency (London) Ltd, 24 Pottery Lane, London W11 4LZ,
email: info@theagency.co.uk

LUGHNASA: ÎNTRE MIT ȘI REALITATE

Termenul de „Lughnasadh” sau „Lughnasa” (pronunțat Lúu-na-sá) desemnează o sărbătoare a zeului Lugh, zeul celtic al culesului. Încă celebrată în unele zone rurale din Irlanda, Lughnasa constituie prilej de petrecere și veselie, însoțite de întreceri între membrii comunității. La sărbătoare se aprind ruguri iar dansurile continuă săptămâni în sir.

Zeul Lugh era nepotul Regelui cel Rău, Balor, care putea ucide cu o privire. El fusese avertizat de un druid că va fi ucis de nepotul său, așa că și-a pus fiica, pe Eithne, sub lacăt împreună cu slujnicele ei care urmau s-o împiedice să conceapă un copil. E vorba aici despre primii locuitori ai Irlandei – legendarii Fomoiri ... Pe de altă parte Cian, care va deveni tatăl lui Lugh, era un Zeu Luminos din rândurile tribului Il Danu, care a venit în Irlanda din cer într-o corabie și a ajuns să conducă cu mai multă blândețe decât regii. El a reușit să le seducă pe toate slujnicele din jurul lui Eithne și la fel și pe aceasta. Toate au rămas însărcinate și au dat naștere unor foci cu excepția lui Eithne, care l-a născut pe Lugh. Puterile copilului erau nemăsurate dată fiind dubla lui origine din regi și zei. El s-a luptat într-adevăr cu bunicul său și l-a ucis.

Mama vitregă a lui Lugh, Tailtu, muncind până la epuizare pentru că voise să facă din Irlanda o țară roditoare, și-a dat duhul chiar în ziua în care pământul era pregătit pentru recoltă. În cinstea ei, la începutul lui august, Lugh a dat o mare serbare – Lughnasa – Lughnasadh la origine, cu sensul de „serbarea funerară a lui Lugh”.

Lughnasa a traversat secolele irlandeze ca un timp al secerișului grânelor, dar și al culesului afinelor de pe dealuri – acestea fiind socotite ca un dar făcut oamenilor de către zeul celtic al recoltei.

Gheorghe Dinică

Liviu Lucaci

Irlanda rurală de la începutul secolului al XX-lea era îngrozitor de săracă. În marea lor majoritate, irlandezii trăiau la țară, sau în orașe și sate din zona rurală. Salariile celor care lucrau pământul erau mici și doar un mic procent dintre copiii își continuau studiile după școala primară. Apa curentă sau electricitatea reprezentau rare utilități. La începutul anilor '30, puțini erau irlandezii care se bucurau de invenția radioului. Rareori femeile lucrau în afara căminului, iar acelea erau de obicei obligate să renunțe la slujbă când se căsătoreau. În anii '40 s-a înregistrat o oarecare creștere a simpatiei pentru femei, atât pentru cele casnice cât și pentru cele care lucrau în condiții grele. Procentul irlandezilor care emigrau, mai ales al femeilor singure, s-a menținut ridicat în anii '30 – '40.

Cadrul istoric al piesei este la fel de zbuciumat. Războiul civil din Spania (iulie 1936 – aprilie 1939) a reprezentat un conflict în care republicanii spanioli aflați la putere și grupuri de stânga au luptat împotriva rebeliunii conduse de generalul Francisco Franco, cel care a reușit să-și impună dictatura. Atât statul fascist al lui Benito Mussolini din Italia cât și Germania nazistă au trimis trupe, avioane și arme pentru a-l susține pe Franco. Mulți tineri înflăcărați din anii '30 și-au făcut un ideal din salvarea Republicii Spaniole alăturându-se Brigăzilor Internaționale.

SURSA UNEI REVELAȚII

LYNNE PARKER

Regizoare irlandeză, co-fondator și Director Artistic al Companiei Teatrale Rough Magic din Dublin și Regizor Asociat al Teatrului Național Abbey din Dublin. Lynne Parker a semnat regia a peste cincizeci de spectacole de succes, din clasici și contemporani, la Charabanc Theatre Company, The Abbey Theatre, Druid Theatre, The Almeida, The Bush, The Traverse, The Peter Hall Company, West Yorkshire Playhouse și la Royal Shakespeare Company – dintre care, mai cunoscute la noi: **Troienele**, **Tartuffe**, **Evantaiul doamnei Windermere**, **Importanța de a fi onest**, **Furtuna**, **Comedia erorilor**, **Îmblânzirea scorpiei**, **Școala bârfelilor**, **Casa Bernardei Alba**, **Copenhagen** (Premiul pentru cel mai bun spectacol acordat de Irish Times / ESB Irish Theatre Awards).

Piesa lui Friel, un text deja clasic al timpului nostru, este o provocare pentru orice regizor, așa cum sunt, de altfel, toate marile piese. Acțiunea are loc, aparent, în memoria unui povestitor, care vine și ni se prezintă așa cum ar face orice străin. De-a lungul unei seri, acesta ne povestește frânturi din copilăria sa, pe care recunoaște că s-ar putea să nu și le amintească întocmai, apoi ne dezvăluie destinul familiei sale prin informații puse cap la cap mult după încheierea evenimentelor de pe scenă. Și totuși, nucleul piesei, inima acesteia, este întâlnirea plină de viață și cât se poate de reală cu femeile din familia Mundy și cu bărbații a căror prezență le afectează și le schimbă viețile. Această minunată îmbinare de acțiune dramatică și povestire necesită crearea unor lumi paralele care să fie redade cu mare convingere. Nu există nimic neclar în ceea ce privește personajele lui Friel. Michael este absolut conștient de contradicțiile pe care le implică moștenirea sa, însă el este în aceeași măsură produsul unui tată înșelător și pierde-vară, cât și al celor cinci femei puternice care l-au crescut.

În Irlanda anilor treizeci, un copil nelegitim era o rușine imensă pentru o familie, în special o familie care își trimisese unicul fiu să slujească biserica. Fapta că aceste femei acceptă și prețuiesc acest copil este dovada tăriei lor de caracter. Acestea sunt femeile

care au luptat pentru noul Stat Irlandez și care au stat la baza formării lui, pentru că au crezut în posibilitatea unei lumi post-coloniale mai bune. Ele cred cu pasiune, în ciuda sărăciei lor, în principiul responsabilității și al buneirânduiei.

Piesa este dedicată „acelor cinci femei brave din Glenties” și ea reprezintă portretul foarte precis al unor vremuri, al unui loc și al unor oameni. Marea provocare este de a aduce această familie profund irlandeză în fața publicului român de astăzi.

Soluția, una complexă, este de a îmbina substanța autentică a originalului cu teatralitatea imaginativă a teatrului românesc, atât din punct de vedere vizual cât și ca joc al actorilor, reprezentare și ingenuitate lingvistică.

Răspunsul cel mai simplu este încrederea în elemente fundamentale precum forța narativă, jocul actoricesc profund implicat și pasional și un puternic simț al ironiei, caracteristic românilor și irlandezilor deopotrivă.

Cât de bine am reușit rămâne să judecați dumneavoastră. Tot ce pot să spun este că lucrul la acest proiect, în toate sensurile transpunerii lui, a devenit pentru mine sursa unei autentice revelații personale.

Lynne PARKER

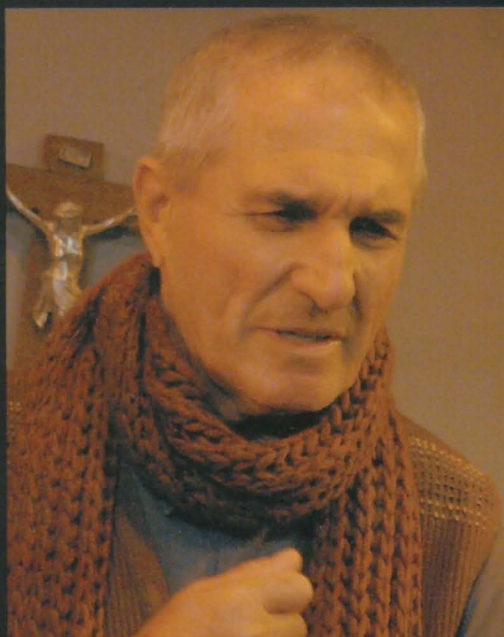
Carmen Ungureanu, Tania Popa, Carmen Ionescu

EXPERIENȚA MEA IRLANDEZĂ

... a început în 1996, când am participat cu spectacolul **Danaidele** în Dublin Theatre Festival... unde am câștigat Marele premiu pentru un spectacol străin. Un an mai târziu, în același festival important, participau alte două spectacole la care am semnat scenografia: **Titus Andronicus** și **Phaedra**. Zilele petrecute la Dublin m-au convins de o ciudată asemănare a irlandezilor, sau mai bine zis a spiritului irlandez cu spiritul nostru românesc, o anume caldură, un aer familiar, un mod plăcut de a petrece cu cei din jur... Aplauzele prelungite de care au avut parte spectacolele românești la Dublin au conturat profilul unui public deschis, interesat de teatru modern. Seara după spectacole, întâlnirile dintre artiști se prelungeau până dimineața într-o atmosferă relaxată, de bun gust... Era foarte multă lume de teatru. Se făceau cunoștințe, se puneau bazele multor colaborări... N-am cunoscut-o atunci pe Lynne, am cunoscut-o paradoxal aici în România... Pretextul întâlnirii noastre fiind **Dancing at Lughnasa**. O piesă foarte frumoasă despre viața unor femei, despre atmosfera caldă de familie, despre vise și speranțe, despre neîmpliniri, ratări, dar și despre înțelegerea forței divine prezentă în viața oamenilor în contrast cu ritualurile păgâne. În ce măsură reușim să transmitem toate dimensiunile acestui text profund rămâne de văzut. De data aceasta își va spune cuvântul publicul român, căruia îi este destinat spectacolul.

Ștefania GENEAN

GHEORGHE DINICĂ

Absolvent al IATC, promoția 1961, clasa profesor Dina Cocea. Examenul de producție îl susține cu rolul Inspectorul Goole din piesa **Inspectorul de poliție** de J. B. Priestley, regia Dina Cocea. Este repartizat la Teatrul pentru Tineret din București, unde joacă în piesa **Celebru 702**, regia Moni Gheleter. 1962 – 1967 Actor la Teatrul de Comedie. Aici s-a afirmat în **Sweik în al doilea război mondial** de B. Brecht, **Nuntă la castel de Sütö**

Andras, Rinocerii de E. Ionesco, **Procesul dlui Caragiale** de M. Ștefănescu, **Umbra** de Ev. Schwartz, **Troilus și Cresida** de Shakespeare, **Capul de rățoi** de Gh. Ciprian, **Somnoroasa aventură** de Th. Mazilu ș. a.

1968 – 1971 Actor la Teatrul Lucia Sturdza Bulandra. Realizează creații în **Nepotul lui Rameau** de Diderot, **Moartea lui Danton** de G. Buchner.

1972 Este angajat la Teatrul Național „I. L. Caragiale”. Interpretează cu strălucire roluri în: **Un fluture pe lampă** de P. Everac, **Gaițele** de Al. Kirilășcu – regia Horea Popescu, **Trei frați gemeni venețieni** de Colalto – regia David Esrig, **Romulus cel Mare** de Fr. Dürrenmatt – regia Sanda Manu **O scrisoare pierdută** de I. L. Caragiale – regia Radu Beligan, **Așteptându-l pe Godot** de S. Becket, **Cine are nevoie de teatru?** de T. Wertebaker, **Noaptea regilor** de Shakespeare – regia Andrei Șerban, **Tehnica raiului** de M. Ispirescu – regia Dan Micu, **Azilul de noapte** de M. Gorki – regia Ion Cojar, **Numele trandafirului** de U. Eco, **Și mai potoliți-l pe Eminescu** de C. T. Popescu, **Take, Ianke și Cadîr** de V. I. Popa – regia Grigore Gonta, **Ultima oră** de Mihail Sebastian ș. a.

A jucat în peste 50 de filme. Cariera cinematografică l-a impus printre cei mai cunoscuți și prețuiți actori. A creat personaje de neuitat în pelicule semnate de Lucian Pintilie, Sergiu Nicolaescu, Mircea Drăgan, Iulian Mihu, Mircea Mureșan, Radu Gabrea, Dan Pița, Andrei Blaier, Dinu Tănase, Geo Saizescu, Malvina Urșianu, Mircea Veroiu, Mircea Daneliuc ș. a.

Premii în teatru: Marele Premiu la Paris pentru rolul Thersit din **Troilus și Cresida** de Shakespeare, Premiul de excelență – UNITER 1999.

Premii cinematografice: 1972, 1975, 1978 – Premiul ACIN; 1976 – Premiul de interpretare Karlovy Vary pentru rolul din filmul **Prin cenușa imperiului**; 1992, 1993 – Premiul UCIN; 1993 – Premiul Troia.

DANSÂND DE LUGHNASA (1990)

Apreciată drept capodopera lui Brian Friel, această „istorie plină de poezie ce încălzește inimile” urmează viața a cinci surori în peisajul aspru din Irlanda anului 1936. Dansul lor pe muzica unui radio Marconi pe care nu se pot baza „trezește dorințe îndelung ascunse, visuri care se destramă și o ultimă șansă de a fi fericiți”.

Premiera absolută a piesei a avut loc la 24 aprilie 1990, la Abbey Theatre din Dublin. Spectacolul a fost transferat în West End-ul londonez, după care s-a mutat pe Broadway la 11 octombrie 1991, pentru un șir de 436 de reprezentații până la 25 octombrie 1992. În distribuție au rămas Brid Brennan, cea care o interpretase pe Agnes, rol ce avea să-i aducă Premiul Tony pentru cea mai bună actriță în 1992, și Gerard McSorley, interpretul lui Michael adult, care va fi păstrat și în versiunea cinematografică a piesei. Aceasta datează din 1998, scenariul fiind semnat de Frank McGuinness (dramaturg din ținutul Donegal), cu Meryl Streep în rolul lui Kate Mundy, în regia lui Pat O'Connor. Brid Brennan a cucerit Premiul Tony pentru cea mai bună actriță în 1999. Filmul a mai primit trei nominalizări: Kathy Burke, pentru rolul

Carmen Ionescu, Tania Popa, Vivian Alivizache, Rodica Ionescu, Carmen Ungureanu

Maggie (Premiile Satellite 1999), Pat O'Connor, pentru regie (Leul de Aur, Veneția 1998), Darrell Johnston, interpretul micului Michael (Young Artists Awards, 1999).

Dansând de Lughnasa a fost distinsă cu Premiul Tony pentru cea mai bună piesă în 1992, Premiul Outer Critics Circle pentru Cea mai bună piesă de pe Broadway în 1992 și Premiul The New York Drama Critics Circle pentru Cea mai bună piesă. Revista Time a ales-o între cele zece Cele mai bune piese pe 1991.

Vivian Alivizache, Gheorghe Dinică

Marele merit al piesei este tensiunea evidentă pe care o simțim între însăși dorința umană de ordine și stabilitate și la fel de puternica dorință de a palpa, de a te bucura de o experiență cu totul nouă. Această tensiune capătă forme variate. La un nivel e lupta dintre creștinism și credințele păgâne, la altul, este provocarea oferită valorilor civilizației prin explozia energiei libido-ului reprimat, și la un al treilea, este hărțuirea ordinii simbolice a limbajului „obișnuit” și a structurii fixe de către o forță semiotică de dincolo de limbaj care dezorganizează toate sensurile și instituțiile stabile.

Andrews ELMER
*The Art of Brian Friel:
Neither Reality Nor Dreams*

Să dansezi de Lughnasa nu risipește tristețea. Realitatea crudă și meschină e cea care răzbate, într-un final, prin cuvintele piesei. Dar, înainte de asta, piesa reușește întocmai ceea ce teatrul a fost menit să facă, ea înalță deopotrivă personaje și public, pe valuri de muzică îndepărtată și de eliberare ecstatică, ceea ce ne îngăduie, în ciuda oricărui limbaj și a oricărei logici, să dansăm și să visăm înainte de căderea iminentă a nopții.

Frank RICH
New York Times

Ce înseamnă familia, și când anume o dramă de familie este în mod obligatoriu atât un prilej public cât și unul privat?... În contextul unei „drame a amintirii” această întrebare este de o însemnătate monumentală deoarece, așa cum ne amintește Friel în monologul care încheie **Dansând de Lughnasa...**, „în acea amintire aerul are nostalgia muzicii”: aerul este nostalgic în sensul că întreaga piesă a fost concepută atât pentru public cât și pentru suflet, plecând de la înțelesul cuvântului care este și întim și criant; nostos, cămin, și algos, durere. Amintirea, așadar, ca dureroasă transgresie spre trecut, la scenele copilăriei care, după cum dovedește această piesă, continuă să constituie deopotrivă căutarea personală a unui sens întreprinsă de Friel și mijloacele prin care el ne conduce în propria căutare a fiecăruia dintre noi.

Richard PINE
Brian Friel and Ireland's Drama

Tania Popa

Carmen Ungureanu

Vivian Alivizache

Liviu Lucaci

Rodica IONESCU

Am simțit căldura o dată cu florile de mai, atunci când am început repetițiile. De atunci trăiesc un vis minunat. Întâlnirea cu un om deosebit - Lynne Parker, aceea care mi-a arătat un altfel de drum, un drum ascuns, uitat de mine și poate chiar de noi, cu miros de pâine caldă și parfum de Fred Astaire, cu gust de lână gri înșirată, destrămată într-un dans sau poate într-un vis. Vis vegheat de Brian Friel.

Vivian ALIVIZACHE

Responsabilă, irlandeză, severă, catolică, neîmplinită, iubitoare, familistă, resemnată cu existența ei neînsemnată, intransigentă, aparent invulnerabilă, Kate este un personaj cu o spectaculozitate estompată într-o piesă de o poezie debordantă.

Iată o provocare pe care mi-am dorit-o și care, spre încântarea mea, a fost însoțită de o persoană pe care am așteptat-o - Lynne Parker

Liviu LUCACI

Michael, personajul pe care-l joc, este însărcinat cu rememorarea trecutului pentru a ține în viață persoane și întâmplări dragi lui, împiedicându-le, prin istorisire, să se spulbere în neant.

Nu e greu s-ajungi într-o clipă la asocierea lui Michael cu autorul însuși: ei doi au aceeași distanță față de propria memorie. Lăsând timpul să crească între ei și copilărie, autor și personaj își pot recompune, în libertate, trecutul.

Deloc întâmplătoare, întâlnirea cu acest personaj se petrece tocmai acum când, prin recenta publicare a cărții mele „Povestiri despre celălalt”, la Editura Curtea Veche,... am experimentat eu însumi poziția inedită a scriitorului.

Și totuși, câtă tensiune mereu reînnoită poate să aducă scândura scenei!

Gavril PĂTRU

Cum să nu îmbrățișezi un personaj care afirmă cu înfiorată subtilitate: „Femeile, în iluziile lor, nu se mulțumesc doar cu atât, ele știu să plutească mai bine!...”?!

Tania POPA

„Rosie are cel mai frumos zâmbet din câte-am văzut vreodată”, așa este caracterizat personajul meu. Lynne Parker a adus cu ea atmosfera aparte, tonică, profundă, a unei spiritualități atât de asemănătoare cu a noastră. Și a reușit să facă din noi o familie, o familie adevărată.

Carmen IONESCU

Piesa surprinde destinul a cinci femei luptând să supraviețuiască într-o lume aspră, călăuzită de principii dure, care le marchează viața în mod ireversibil - amintindu-ne de tragediile antice. Un text plin de adevăr, ce oferă roluri de substanță, imaginat scenic în mod remarcabil de tânăra regizoare irlandeză. Am bucuria de a interpreta un rol - Maggie - care-mi este foarte drag. Regăsesc în el accente de viață atât de aproape sufletului meu și nutresc speranța ca el să afle ecou în inima publicului spectator.

Carmen UNGUREANU

Starea de spirit, atmosfera, lumea specială din piesă m-au făcut să mă apropiu cu emoție, neliniște, vulnerabilitate... Și în cele din urmă să lupt pentru a putea cuprinde tăcerile, hotărârile, dorințele acestei femei care îndrăznește să viseze, să-și ia viața în mâini și să evadeze. Sufletul ei tânjește după libertate, după zbor. Iubește provocările. Crede în ceea ce face și în ceea ce spune. Credința în idealurile ei, în dorința de mai bine, o aruncă în necunoscut. Se sacrifică. Din această luptă - o luptă ce ne este dată tuturor, în fiecare clipă - , s-a născut Agnes a mea.

Gavril Pătru

Carmen Ionescu

Rodica Ionescu

DANSÂND PENTRU IUBIRE

Carmen Ungureanu, Gavril Pătru

În general, tendința noastră este aceea să ne complicăm viețile, poveștile, iubirile, trădările, zilele, nopțile. Îl ador pe Brian Friel și pentru că știe să spună simplu, consistent, emoționant, aproape alb tot ce povestește despre noi. Accentele le pun cititorii sau, în cazul acesta, spectatorii. Brian Friel cunoaște drumul drept către mintea și sufletul celor cărora li se încredințează. El are în verb fizica, iar noi, în sensurile descifrării, metafizica. Dincolo de replici și de planul lor, dincolo de vocea celui care povestește și lămurește ceea ce nu se rostește – din pudoare existențială, din discreție, desuetă pentru cei mai mulți – dincolo de lumile pe care le naște autorul pentru personajele sale, dincolo de cuvânt este viața. Și iraționalul iubirii.

Iubirea până la capăt. Iubirea creștină și iubirea păgână. Ritualuri și coduri, ceremonii și tăceri, vise și iluzii spulberate, promisiuni rostite în pași de dans și nerespectate în veci.

Un bărbat – copil – din flori, cinci femei care-l cresc, un tată care apare și dispare, cutume păgâne, tradiții creștine, toate într-o Irlandă a anilor '30 marcată de reguli scrise și nescrise, de zgomot și de tăceri. Și aburul iluziei din fiecare învăluie, misterios, speranța.

Ascultați această poveste a lui Brian Friel – tradusă de Violeta Popa inspirat și remarcabil – urmăriți desenul pe care se mișcă destine, personaje, iluzii și deziluzii. Încercând să-i înțelegeți, vă veți simți mai liberi. Veți simți cum corpul vibrează, dansează, zboară. Veți fi voi înșivă!

Marina CONSTANTINESCU

